

Õiguskantsler

Teie 09.12.2014 nr

Meie 30.12.2014 nr 6-4/141508/1405350

**Vastuolu mittetuvastamine
Lapsehoiuteenus Rae vallas**

Austatud []

Tänan Teid, et pöördusite minu poole Rae vallas pakutava lapsehoiuteenuse asjus. Täpsemalt palusite minu seisukohta, kas Rae Vallavolikogu 18.10.2014 määrus nr 14 „Lapse Rae valla hallatavasse lastehoidu vastuvõtu ja väljaarvamise kord“ on kooskõlas 01.01.2015 jõustuva koolieelse lasteasutuste seaduse redaktsiooniga osas, milles see võimaldab lapsehoidu vastu võtta pooleteise- kuni viieaastase lapse. Tõite oma avalduses välja, et kuivõrd lapsehoidudele ei ole pandud õppekava koostamise kohustust, võib Teie hinnangul jääda kuni viienda eluaastani lapsehoius käiv laps kooliks ette valmistamata.

Teatan Teile, et minu hinnangul on Rae vallas kehtestatud kord, mille järgi on võimalik lapsehoidu vastu võtta pooleteise- kuni viieaastaseid lapsi, kooskõlas koolieelse lasteasutuse seadusega.

Selgitan oma seisukohta lähemalt.

Põhiseaduse (PS) § 37 lg 1 järgi on igaühel õigus haridusele, sh alusharidusele. Selleks, et isik saaks eelnimetatud põhiseadusest tulenevat põhiõigust haridusele realiseerida, peab seadusandja looma õigusliku raamistiku ja toimiva haridussüsteemi.

Alusharidust reguleerivaks alusseaduseks on [koolieelse lasteasutuse seadus](#) (KELS), mille § 10 lg 1 sätestab alusharidusele juurdepääsu tingimused. Kohalik omavalitsus on kohustatud võimaldama koolieelse lasteasutuse teenust KELS § 10 lg 1 alusel ja seda tingimustel, mis on seaduses sätestatud.

01.01.2015 jõustuva [koolieelse lasteasutuse seaduse](#) § 10 lg 1 järgi loob valla- või linnavalitsus vanemate soovil kõigile pooleteise- kuni seitsmeaastastele lastele, kelle elukoht on selle valla või linna territooriumil ning ühtib vähemalt ühe vanema elukohaga, võimaluse käia teeninduspiirkonna lasteasutuses. Sama sätte lause 2 järgi võib valla- või linnavalitsus vanema nõusolekul pooleteise- kuni kolmeaastase lapse lasteaiakoha asendada lapsehoiuteenusega.

[Sotsiaalhoolekande seaduse](#) (SHS) § 12¹ lg 1 järgi on lapsehoiuteenus lapse seadusliku esindaja või hooldaja toimetulekut või töötamist toetav teenus, mille osutamise vältel tagab nimetatud

Õiguskantsleri Kantselei

Kohtu 8, 15193 TALLINN. Tel 693 8404. Faks 693 8401. info@oiguskantsler.ee www.oiguskantsler.ee

isikute asemel lapse hooldamise, arendamise ja turvalisuse lapsehoiuteenuse osutaja. Sama paragrahvi lõige 2 sätestab, et kui lapsehoiuteenust, välja arvatud raske või sügava puudega lapse seaduslikule esindajale või hooldajale osutatav lapsehoiuteenus, rahastatakse kohaliku omavalitsusüksuse eelarvest, kehtestab lapsehoiuteenust saama õigustatud isikute ringi, lapsehoiuteenuse rahastamise mahu ning lapsehoiuteenuse osutamise tingimused ja korra kohaliku omavalitsusüksuse volikogu.

Eeltoodust saab esiteks teha järelduse, et lapsehoiuteenuse osutamine pole kohaliku omavalitsuse kohustuslik ülesanne. Seda võib, kuid ei pea osutama. Vaatamata ulatuslikule vabadusele otsustada ise lapsehoiuteenuse osutamise tingimuste üle, peab ka lapsehoiuteenuse osutamise tingimusi kehtestav kohaliku omavalitsusüksuse määrus nagu iga teine kohaliku omavalitsusüksuse üldakt olema kooskõlas seaduste ja põhiseadusega.

SHS § 12¹ lg 2 alusel on Rae Vallavolikogu 18.10.2014 vastu võtnud määruse nr 14 „[Lapse Rae valla hallatavasse lastehoidu vastuvõtu ja väljaarvamise kord](#)“ (edaspidi *määrus*), mille § 3 lg 1 järgi võetakse lastehoidu vastu pooleteise- kuni viieaastaseid lapsi, kui lapse ja vanema elukoht on rahvastikuregistri andmetel Rae vald.

Eelnevast nähtub, et määruse § 3 lg 1 erineb KELS § 10 lg 1 lausest 2 selle poolest, et võimaldab Rae vallal osutada lapsehoiuteenust lasteaiakoha asemel kuni lapse viieaastaseks saamiseni. KELS § 10 lg 1 ls 2 annab kohalikule omavalitsusele õiguse lapsevanema nõusolekul asendada pooleteise- kuni kolmeaastaste laste puhul lasteaiakoht lapsehoiuteenusega, kuid alates neljandast eluaastast tuleb kohalikul omavalitsusel lapsevanema taotlusel võimaldada lapsele koht koolieelses lasteasutuses.¹

Leian, et Rae valla kehtestatud kord, mis võimaldab pakkuda lapsehoiuteenust kuni viieaastastele lastele, ei ole nimetatud KELS-i nõudega (tagada lasteaiakoht alates neljandast eluaastast) vastuolus, kuna määrus võimaldab lapsevanemal alates lapse neljandast eluaastast loobuda lapsehoiuteenuse kasutamisest (määruse § 5 lg 1 järgi toimub lapse lapsehoiust väljaarvamine mh vanema avalduse alusel) ning nõuda KELS § 10 lõikele 1 tuginedes Rae vallalt lasteaiakoha võimaldamist. Nii määruse kui ka koolieelse lasteasutuse seaduse järgi toimub lasteaiakoha asendamine lapsehoiuteenusega lapsevanema taotlusel ja nõusolekul. See tähendab, et lapsevanemal on õigus igal ajal otsustada, kas ning mis vanuseni tema laps lapsehoiust käib. Vanem võib muu hulgas otsustada, et laps käib lapsehoiust kuni viieaastaseks saamiseni ning alles siis taotleda talle kohta lasteaias. Samuti ei pea vanem olema nõus lapse lastehoidu panemisega pooleteise aasta vanuselt, vaid võib kohe taotleda kohta koolieelses lasteasutuses.

Teisisõnu on vanema otsustada, kas ta soovib oma lapse panna lastehoidu, mida Rae vald võimaldab pooleteise- kuni viieaastastele lastele, või taotleda lapsele kohta lasteaias. Kui laps vastab koolieelse lasteasutuse seaduse § 10 lõikes 1 sätestatud tingimustele (mh on vanuses 1,5 kuni 7 eluaastat), peab kohalik omavalitsus talle koha koolieelses lasteasutuses tagama. Kui kohalik omavalitsus kohta koolieelses lasteasutuses ei taga, on tegu seaduse rikkumisega. Sellisel juhul saab lapsevanem oma lapse õigust kohale lasteaias kõige tõhusamalt kaitsta halduskohtu kaudu.

¹ Vt ka seletuskirja koolieelse lasteasutuse seaduse muutmise seaduse eelnõu nr 641 SE juurde, lk 3. Kättesaadav: <http://www.riigikogu.ee/>, [Otsetee](#).

Tänan Teid veel kord pöördumise eest. Loodan, et minu selgitustest oli Teile abi.

Austusega

/allkirjastatud digitaalselt/

Nele Parrest
õiguskantsleri asetäitja-nõunik
õiguskantsleri volitusel

Koopia: Rae Vallavalitsus (avaldaja andmeteta)